

100 LET S VEŘEJNOU KNIHOVNOU – I. DÍL

Přenesme se v duchu o 100 let zpět, do ledna 1921. Národní listy píší o programu vlády, o vítězství Sparty kdesi, ve Stavovském divadle hrají Dona Juana. Kroniky měst Brandýs nad Labem a Stará Boleslav řeší vysokou nezaměstnanost, bytovou krizi, ustavení nové školní rady. Nic mimořádného.

V jedné oblasti však došlo k nebývalému rozvoji. V obou městech byly v lednu 1921 otevřeny veřejné obecní knihovny. Obě města tak po dvou letech reagovala na Zákon o veřejných knihovnách obecních, na základě kterého má v současnosti Česká republika nejhustší síť knihoven na světě.

Přesné datum otevření knihovny v Brandýse nad Labem se nepodařilo zjistit. Víme však, že již 1. října 1919 byla v domě „U panáků“ (dům vedle současné radnice, který byl nahrazen novou přístavbou) zřízena veřejná čítárna, která nabízela zájemcům 40 časopisů. Již v tomto roce měla být zřízena i veřejná knihovna, jejímž základem měly být knihy tělovýchovné jednoty Sokol. Z finančních důvodů byla knihovna s názvem Masarykova veřejná knihovna a čítárna zřízena až v lednu 1921 a to v prvním poschodí brandýské radnice. Základní fond činil 1000 svazků (kromě Sokola přispěli: Kovodělníci, Sociální demokraté, Vrábské ženy, Řemeslnická beseda, Volné sdružení obuvníků, úředníci, dělníci továrny Planta a další). Půjčovalo se v pátek od 17:00 do 18:00 hodin. Čtenáři platili zápisné 1 Kč a také poplatek 10 haléřů za knihu. O veškerý chod knihovny se starala knihovnická rada - knihovník zajišťoval pouze odborné činnosti. Prvním knihovníkem v přípravném období byl profesor Prokeš, který však byl v roce 1920 přeložen do Prahy. Proto byl knihovníkem zvolen v lednu 1921 učitel František Mareš, který tuto funkci zastával až do roku 1930.

Knihovna ve Staré Boleslavi byla veřejnosti otevřena 12. ledna 1921. Sídlila v jedné místnosti v budově radnice. Městská kronika staroboleslavská cituje zápis z rady, ve kterém se o knihovně uvádí toto: *„Zdejší knihovna zřízena z darů knižních Občanské besedy, spolku Neruda, spolku Sokol a jednotlivých občanů. S půjčováním knih započato 12. ledna 1921. Náklad na veřejnou knihovnu hradila jako vydržovatel zdejší obec ze svých řádných příjmů částkou 2000 Kč, tj. 50 hal na hlavu počtu obyvatelstva, dala místnost, zatím menší, otop a světlo. Při svém otevření měla 542 knih zábavných, 96 naučných a 23 časopisů.“* Již v roce 1920 byla zvolena osmičlenná knihovnická rada tvořená významnými občany města, která se zabývala mimo jiné nezávadností knihovnického fondu. *„Členové knihovnické rady navrhnou, aby nákup moderních knih, jejichž obsah je příliš naturalistický (ala Morávek: Ohnivá lázeň), byl omezen a nákup nových knih radou kontrolován. To Javořická a cowbojky jsou obsahem mnohem čistší.“* Takový byl názor na závadnou literaturu v roce 1921. Prvním knihovníkem byl jmenován poštovní oficiál v.v. Václav Jirásek, který v roce 1932 rezignoval ze zdravotních důvodů.